

บทความวิจัย

การวิเคราะห์สถานะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดปริมณฑล

สุทธิรัตน์ พันนัทธิ

นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์

ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสถานะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล 2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล จำนวน 393 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ปัจจัยการกู้ยืมเงิน ประกอบด้วย ด้านค่านิยม/ทัศนคติ และด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. สมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 10,001 – 15,000 บาท (ร้อยละ 45.80) มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 15,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 42.24) เป็นสมาชิกสหกรณ์มาแล้วมากกว่า 15 ปี – 20 ปี (ร้อยละ 37.66) มีวัตถุประสงค์การเป็นสมาชิกสหกรณ์เพื่อใช้บริการสินเชื่อ (ร้อยละ 96.95) มีหนี้กับสหกรณ์ จำนวน 10,001 – 50,000 บาท (ร้อยละ 45.55) เป็นหนี้มาแล้วกว่า 15 ปี – 20 ปี (ร้อยละ 35.88) สาเหตุหลักที่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ คือ เพื่อใช้ในการเกษตร (ร้อยละ 92.11)

2. การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล ด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ ได้แก่

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ, ระดับการศึกษา, จำนวนสมาชิกในครัวเรือน, จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ท่านต้องอุปการะเลี้ยงดู, รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน, ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของท่านและครอบครัว และอายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์

2.2 ปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ คือ สภาพทางสังคมที่ต้องสร้างภาพลักษณ์มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน, ระดับการศึกษาของท่านมีผลต่อการก่อหนี้, การรู้จักบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน (รับ-จ่าย) ทำให้การก่อหนี้ของท่านลดลง, หากรายได้ในอนาคตของท่านจะเพิ่มขึ้น ท่านจะใช้จ่ายในปัจจุบันเพิ่มขึ้นด้วย, สินค้าเงินผ่อนมีแรงจูงใจให้ซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้น, การซื้อ รถยนต์/รถมอเตอร์ไซด์ ส่วนตัว ค่อนข้างว่าการใช้รถโดยสารสาธารณะ มีผลกระทบต่อการก่อหนี้ของท่าน, ท่านกู้ยืมเงินเพราะทำให้ท่านใช้จ่ายได้อย่างขึ้นตามที่ท่านต้องการหรือในยามที่ฉุกเฉิน, ค่าครองชีพสูงขึ้น/สินค้า มีราคาแพงมากขึ้นมีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน และนโยบายการเมือง/รัฐบาล ทำให้กู้ยืมมากขึ้น เช่น นโยบายประกันสุขภาพ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นโยบายพักชำระหนี้ ฯลฯ

2.3 ปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค คือ การศึกษาของบุตร, ความสะดวกสบายในชีวิต และปัญหาภัยพิบัติ (น้ำท่วม, ภัยแล้ง)

คำสำคัญ: หนี้สิน, สหกรณ์, สหกรณ์การเกษตร, สมาชิกสหกรณ์การเกษตร, ค่านิยม, ทักษะ

Received: December 24, 2020, **Revised** February 23, 2021, **Accepted** May 23, 2021

Debt Analysis of Agricultural Cooperatives' Members in Bangkok Metropolis and 3 metropolitan provinces

Suttirat Pannattee

Vijitsri Sanguanwongse

Department of Cooperatives, Faculty of Economics, Kasetsart University.

Abstract

This research aims to 1. Study the debt status of members of agricultural cooperatives in Bangkok and 3 metropolitan provinces 2. Study factors that relate to the debt formation of members of agricultural cooperatives in Bangkok and 3 metropolitan provinces. The samples used in this research were 393 members of agricultural cooperatives in Bangkok and 3 metropolitan provinces by proportional stratified sampling. The research instrument was a questionnaire about the debt status of members of agricultural cooperatives in Bangkok and 3 metropolitan provinces, it is divided into 3 parts: Part 1 Personal factors, Part 2 Factors of borrowing money consist of values / attitudes and the need for consumption / consumption and Part 3 General recommendations of the respondents.

The analysis of the information showed.

1. Agricultural cooperative members in Bangkok and 3 metropolitan provinces most of them had an average monthly income of 10,001 - 15,000 baht (45.80%) and their average monthly expenses were 15,001 - 20,000 baht (42.24%). They were members of the cooperative for more than 15 years - 20 years (37.66%). The objective of being a member of a cooperative for credit services (96.95%) has debt with the cooperative of 10,001 - 50,000 baht (45.55%) owes more than 15 years - 20 years (35.88%). The main reason for borrowing from cooperatives is for use in agriculture (92.11 percent).

2. Analysis of factors relating to members of agricultural cooperative debt in Bangkok and 3 metropolitan provinces with the Chi-Square test at a significant level of 0.1, it was found that the factors associated with leverage were:

2.1 Personal factors which are age, level of education, the number of family members, the number of family members who required nurturing from cooperative members, monthly average household income, monthly average expenses of family members and age of cooperative membership.

2.2 Value and attitude factors are the social conditions that have to create an image affect your debt formation, your education level affects your debt formation, knowing how to manage your money / financial planning (get-pay) makes your debt increment less, if your future income will increase you will also spend more today, Product installments offer even more incentive to purchase products, buying a private car / motorbike is more cost effective than using public buses. It has a stimulating effect on your debt formation, you borrow money because it makes it easier for you to spend as you want or in times of emergency, higher cost of living / more expensive goods affects your debt and political / government policy make borrowing more like a crop insurance policy state welfare card policy moratorium policy, etc.

2.3 The necessity factors of consumption which are children education, life convenience, and natural disaster. (floods, drought)

Keywords: *Debt, Cooperative, Agricultural cooperative, Agricultural Cooperative Members, Values, attitudes*

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทนำ

กรุงเทพฯ เมืองหลวงของประเทศและเป็น "มหานคร" ที่เป็นศูนย์กลางความเจริญทุกด้าน โดยแนวนโยบายการพัฒนา ระดับประเทศของภาครัฐ มุ่งเน้นขยายการพัฒนาด้านต่าง ๆ ไปในเขตจังหวัดปริมณฑลใกล้เคียง เนื่องจากพื้นที่ของความเป็นเมืองหลวงและกิจกรรมต่าง ๆ มีความต่อเนื่องกันจนเรียกได้ว่าเป็นเมืองเดียวกันในทุกด้าน อีกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ กรุงเทพฯ และปริมณฑลมีการพัฒนาจนเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ ทั้งการเป็นศูนย์บริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนการติดต่อกับนานาชาติมาโดยตลอด จนพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจการค้า และการบริการของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2553)

จากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกษตรกรชาวไทยต้องเผชิญกับความสลับซับซ้อนในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม ทำให้วิถีชีวิตของสังคมการเกษตรแปรเปลี่ยนไป จากการทำเกษตรเพียงเพื่อดำรงชีพเปลี่ยนไปเป็นเพื่อการค้าเชิงอุตสาหกรรม อีกทั้งแรงงานภาคการเกษตรมีน้อยลง ส่งผลให้เกษตรกรจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดแมลงและวัชพืชเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เกษตรกรต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อนำเงินไปซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตร เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพจึงทำให้เกิดภาระหนี้สิน

ปัญหานี้สินที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ นี้ ถึงแม้จะเป็นปัญหาระดับครัวเรือน แต่ในที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กล่าวคือ หากครัวเรือนสะสมหนี้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่สูงแล้ว ความสามารถในการใช้จ่ายใช้สอยของครัวเรือนก็จะลดลง ส่งผลให้มาตรฐานการครองชีพต่ำลง เกิดปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน ผลที่ตามมาคือ ความเครียด ปัญหาครอบครัว เกิดอาชญากรรมการฆ่าตัวตาย ฯลฯ แนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของครัวเรือนให้ตรงจุดนั้น ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มครัวเรือนที่มีปัญหา และมีความเปราะบางต่อปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เช่น กลุ่มครัวเรือนยากจน เกษตรกร สมาชิกสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

สหกรณ์การเกษตร เป็นสหกรณ์ที่เกิดจากผู้มีอาชีพทางการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือสมาชิกด้วยธุรกิจสินเชื่อให้แก่สมาชิกเพื่อประกอบอาชีพ จัดหาสินค้ามาจำหน่าย รวบรวมผลผลิตมาจำหน่าย แปรรูปผลผลิตออกมาขาย ให้บริการและส่งเสริมการเกษตรต่าง ๆ ตลอดจนบริหารจัดการเงินทุนของสหกรณ์ซึ่งมาจากการระดมหุ้น และสร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่นของสมาชิกเพื่อนำเงินมาฝากไว้กับสหกรณ์

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อจำนวนหนี้สินสหกรณ์ในปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล ได้อย่างตรงจุด

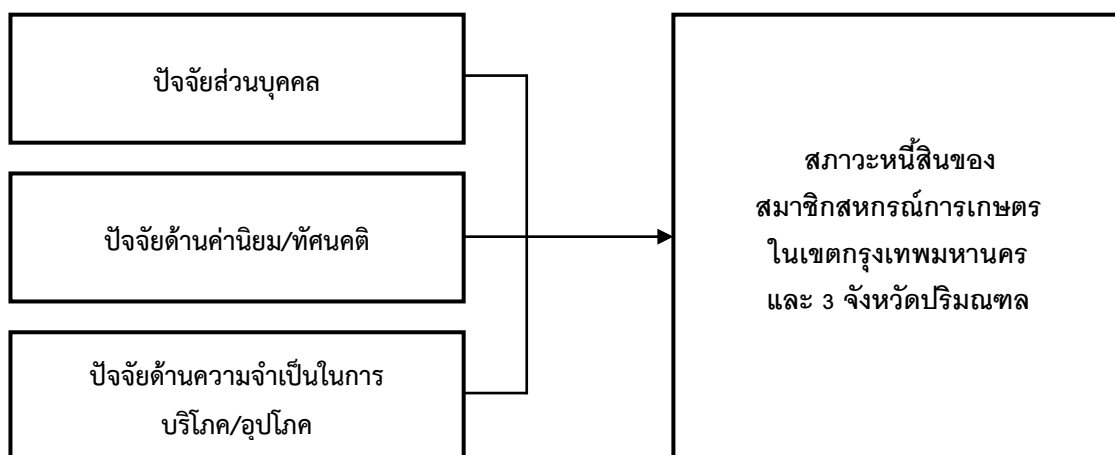
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล

ปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรที่ให้บริการด้านสินเชื่อและมีการส่งรายงานการเงินประจำปี 2559 และปี 2560 ให้แก่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล จำนวน 22 สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 21,610 คน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2560)

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาและเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนมิถุนายน 2562 – ธันวาคม 2562

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัย ได้แก่ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรที่ให้บริการด้านสินเชื่อและมีการส่งรายงานการเงินประจำปี 2559 และปี 2560 ให้แก่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล จำนวน 22 สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้น 21,610 คน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2560)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากสูตรของ Taro Yamane (1967) โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 393 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการกู้ยืมเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ และปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค ใช้ระดับการวัดอันตรภาคชั้น 5 ระดับ ซึ่งเกณฑ์คะแนนและความหมาย ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาวิเคราะห์ผลจะใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยคะแนนเฉลี่ยที่ได้ นำมาแปลผลตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ระดับคะแนนตั้งแต่ 1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ระดับคะแนนตั้งแต่ 1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนนตั้งแต่ 2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนนตั้งแต่ 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนนตั้งแต่ 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขไปปรับปรุงทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.743

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ให้สมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล โดยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนกลับมา จึงนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อยและสมบูรณ์ของข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาลงรหัส เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Statistical Package for the Social Sciences) ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคร้สแควร์ (Chi-Square) เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล (n=393)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	180	45.80
หญิง	213	54.20
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี	2	0.51
26 – 35 ปี	14	3.56
36 – 45 ปี	123	31.30
46 – 55 ปี	142	36.13
56 ปีขึ้นไป	112	28.50
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	259	65.90
มัธยมศึกษาตอนต้น	92	23.41
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	24	6.11
ปวส./อนุปริญญา	6	1.53
ปริญญาตรี	10	2.54
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.51
สถานภาพ		
โสด	25	6.36
สมรส	353	89.82
หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	15	3.82
อาชีพหลักในการเกษตร		
ทำนา	223	56.74
ทำไร่/ทำสวน	149	37.92
เลี้ยงสัตว์	21	5.34
อื่น ๆ	-	-
อาชีพเสริมที่ไม่ใช่การเกษตร		
ไม่มี	266	67.68
รับจ้าง	96	24.43
ค้าขาย	31	7.89
อื่น ๆ	-	-

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ด้วยกันในปัจจุบัน		
1 – 2 คน	18	4.58
3 – 4 คน	225	57.25
5 – 6 คน	99	25.19
มากกว่า 6 คน	51	12.98
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ท่านต้องอุปการะเลี้ยงดู		
ไม่มี	28	7.13
1 – 2 คน	126	32.06
3 – 4 คน	192	48.85
5 – 6 คน	38	9.67
มากกว่า 6 คน	9	2.29
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	50	12.73
10,001 – 15,000 บาท	180	45.80
15,001 – 20,000 บาท	131	33.34
20,001 – 25,000 บาท	15	3.81
25,001 – 30,000 บาท	12	3.05
มากกว่า 30,000 บาท	5	1.27
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของท่านและครอบครัว		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	39	9.92
10,001 – 15,000 บาท	130	33.08
15,001 – 20,000 บาท	166	42.24
20,001 – 25,000 บาท	22	5.60
25,001 – 30,000 บาท	22	5.60
มากกว่า 30,000 บาท	14	3.56
อายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี	-	-
มากกว่า 1 ปี - 5 ปี	16	4.07
มากกว่า 5 ปี - 10 ปี	68	17.30
มากกว่า 10 ปี - 15 ปี	60	15.27
มากกว่า 15 ปี - 20 ปี	148	37.66
มากกว่า 20 ปี	101	25.70

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วัตถุประสงค์การเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ออมเงิน	159	40.46
เงินปันผล	66	16.80
สินเชื่อ	381	96.95
เฉลี่ยคืนเงินกู้	23	5.85
เงินสงเคราะห์ฌาปนกิจ	79	20.10
สวัสดิการของสหกรณ์	76	19.34
จำนวนสมาชิกที่เป็นหนี้กับสหกรณ์		
ไม่เป็น	-	-
เป็น	393	100.00
จำนวนเงินที่ทํานเป็นหนี้กับสหกรณ์		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	16	4.07
10,001 – 50,000 บาท	179	45.55
50,001 – 100,000 บาท	143	36.39
100,001 – 150,000 บาท	31	7.89
150,001 – 200,000 บาท	14	3.56
มากกว่า 200,000 บาท	10	2.54
จำนวนปีที่เป็นหนี้กับสหกรณ์		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี	12	3.05
มากกว่า 1 ปี - 5 ปี	54	13.74
มากกว่า 5 ปี - 10 ปี	91	23.15
มากกว่า 10 ปี - 15 ปี	24	6.11
มากกว่า 15 ปี - 20 ปี	141	35.88
มากกว่า 20 ปี	71	18.07
ประเภทหนี้ที่ทํานมีกับสหกรณ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เงินกู้ฉุกเฉิน	105	26.72
เงินกู้สามัญ	350	89.06
เงินกู้พิเศษ	28	7.13

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สาเหตุหรือเหตุผลที่ท่านกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน (ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ฯลฯ)	153	38.93
เพื่อใช้ในการเกษตร	362	92.11
เพื่อใช้ในการทำอาชีพเสริมที่ไม่ใช่การเกษตร	5	1.27
เพื่อใช้ในการศึกษา (ค่าเทอมบุตร ฯลฯ)	42	10.69
เพื่อใช้ซื้อ/เช่า บ้านและที่ดิน	27	6.87
เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล	37	9.42
อื่น ๆ	4	1.02

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 54.20 มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 36.13 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 65.90 มีสถานภาพสมรส จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 89.82 มีอาชีพหลักในการเกษตร คือ ทำนา จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 56.74 ส่วนใหญ่ไม่ประกอบอาชีพเสริมที่ไม่ใช่การเกษตร จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 67.68 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ด้วยกันในปัจจุบันอยู่ระหว่าง 3 – 4 คน จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 57.25 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูจำนวน 3 – 4 คน จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48.85 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 42.24 มีอายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์มากกว่า 15 ปี – 20 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.66 มีวัตถุประสงค์การเป็นสมาชิกเพื่อใช้บริการสินเชื่อ จำนวน 381 คน คิดเป็นร้อยละ 96.95 โดยผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 393 คน เป็นหนี้กับสหกรณ์ คิดเป็น ร้อยละ 100 มีจำนวนหนี้กับสหกรณ์อยู่ระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 45.55 เป็นหนี้มากกว่า 15 ปี – 20 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.88 โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้เงินกู้สามัญ จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 89.06 สาเหตุหลักที่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ คือ เพื่อใช้ในการเกษตร จำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 92.11

ส่วนที่ 2 ปัจจัยการกู้ยืมเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ และปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ

ข้อ	ปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1	สภาพทางสังคมที่ต้องสร้างภาพลักษณ์มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน	3.30	1.23	เห็นด้วยปานกลาง
2	ระดับการศึกษาของท่านมีผลต่อการก่อหนี้	3.51	1.13	เห็นด้วยมาก
3	การรู้จักบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน (รับ-จ่าย) ทำให้การก่อหนี้ของท่านลดลง	4.04	0.76	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
4	การเสพลิงบันเทิงต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ ดนตรี ละครเวที สวนสนุก กีฬา ฯลฯ มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน	2.20	1.18	เห็นด้วยน้อย
5	ความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างอุโบสถ ฯลฯ มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน	1.84	0.99	เห็นด้วยน้อย
6	หากรายได้ในอนาคตของท่านจะเพิ่มขึ้น ท่านจะใช้จ่ายในปัจจุบันเพิ่มขึ้นด้วย	3.23	1.20	เห็นด้วยปานกลาง
7	ผู้ที่มีรายได้สูงมักจะมีเงินออมมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ	3.54	1.13	เห็นด้วยมาก
8	สินค้าเงินผ่อนมีแรงจูงใจให้ซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้น	3.70	1.10	เห็นด้วยมาก
9	การซื้อ รถยนต์/รถมอเตอร์ไซด์ ส่วนตัว ค่อนข้างดีกว่าการใช้รถโดยสารสาธารณะ มีผลกระตุ้นต่อการก่อหนี้ของท่าน	3.77	1.18	เห็นด้วยมาก
10	ท่านกู้ยืมเงินเพราะทำให้ท่านใช้จ่ายใช้สอยได้ง่ายขึ้นตามที่ท่านต้องการหรือในยามที่ฉุกเฉิน	3.83	1.11	เห็นด้วยมาก
11	ค่าครองชีพสูงขึ้น/สินค้ามีราคาแพงมากขึ้นมีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน	4.42	0.76	เห็นด้วยมากที่สุด
12	นโยบายการเมือง/รัฐบาล ทำให้กู้ยืมมากขึ้น เช่น นโยบายประกันพืชผล นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นโยบายพักชำระหนี้ ฯลฯ	3.74	1.15	เห็นด้วยมาก
	รวม	3.43	0.52	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามด้านค่านิยม/ทัศนคติ ที่เป็นสาเหตุทำให้สมาชิกกู้ยืมเงินแยกเป็น 12 ปัจจัย โดยระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” จำนวน 7 ปัจจัย ได้แก่ ระดับการศึกษาของท่านมีผลต่อการก่อหนี้ ($M=3.51$, $SD=1.13$), การรู้จักบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน (รับ-จ่าย) ทำให้การก่อหนี้ของท่านลดลง ($M=4.04$, $SD=0.76$), ผู้ที่มีรายได้สูงมักจะมีเงินออมมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ ($M=3.54$, $SD=1.13$), สินค้าเงินผ่อนมีแรงจูงใจให้ซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้น ($M=3.70$, $SD=1.10$), การซื้อ รถยนต์/รถมอเตอร์ไซด์ ส่วนตัว ค่อนข้างดีกว่าการใช้รถโดยสารสาธารณะ มีผลกระตุ้นต่อการก่อหนี้ของท่าน ($M=3.77$, $SD=1.18$), ท่านกู้ยืมเงินเพราะทำให้ท่านใช้จ่ายใช้สอยได้ง่ายขึ้นตามที่ท่านต้องการหรือในยามที่ฉุกเฉิน ($M=3.83$, $SD=1.11$) และนโยบายการเมือง/รัฐบาล ทำให้กู้ยืมมากขึ้น เช่น นโยบายประกันพืชผล นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นโยบายพักชำระหนี้ ฯลฯ ($M=3.74$, $SD=1.15$) ระดับความคิดเห็นรองลงมาอยู่ในระดับ “เห็นด้วยปานกลาง” จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ สภาพทางสังคมที่ต้องสร้างภาพลักษณ์มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน ($M=3.30$, $SD=1.23$) และหากรายได้ในอนาคตของท่านจะเพิ่มขึ้น ท่านจะใช้จ่ายในปัจจุบันเพิ่มขึ้นด้วย ($M=3.23$, $SD=1.20$) และระดับความคิดเห็น “เห็นด้วยน้อย” จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ การเสพลิงบันเทิงต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ ดนตรี ละครเวที สวนสนุก กีฬา ฯลฯ มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน ($M=2.20$, $SD=1.18$) และความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างอุโบสถ ฯลฯ มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน ($M=1.84$,

SD=0.99) และระดับความคิดเห็น “เห็นด้วยมากที่สุด” จำนวน 1 ปัจจัย ได้แก่ ค่าครองชีพสูงขึ้น/สินค้ามีราคาแพงมากขึ้นมีผลต่อการก่อกวนของท่าน (M=4.42, SD=0.76)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค

ข้อ	ปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1	การศึกษาของบุตร	3.77	1.27	เห็นด้วยมาก
2	ความสะดวกสบายในชีวิต	3.88	0.98	เห็นด้วยมาก
3	ค่ารักษาพยาบาล/โรคประจำตัว	3.86	1.10	เห็นด้วยมาก
4	ปัญหาภัยพิบัติ (น้ำท่วม/ภัยแล้ง)	3.72	1.09	เห็นด้วยมาก
5	ความต้องการปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค)	4.08	0.87	เห็นด้วยมาก
6	ความต้องการทางด้านเทคโนโลยี (อุปกรณ์เครื่องจักร เครื่องมือการเกษตร รถไถ รถแทรกเตอร์)	3.54	1.17	เห็นด้วยมาก
7	การดื่มสุราและอบายมุข เช่น การพนัน หวย ฯลฯ	2.04	1.08	เห็นด้วยน้อย
	รวม	3.56	0.58	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค ที่เป็นสาเหตุทำให้สมาชิกกู้ยืมเงิน แยกเป็น 7 ปัจจัย โดยระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” จำนวน 6 ปัจจัย ได้แก่ การศึกษาของบุตร (M=3.77, SD=1.27), ความสะดวกสบายในชีวิต (M=3.88, SD=0.98), ค่ารักษาพยาบาล/โรคประจำตัว (M=3.86, SD=1.10), ปัญหาภัยพิบัติ (น้ำท่วม/ภัยแล้ง) (M=3.72, SD=1.09), ความต้องการปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) (M=4.08, SD=0.87) และความต้องการทางด้านเทคโนโลยี (อุปกรณ์เครื่องจักร เครื่องมือการเกษตร รถไถ รถแทรกเตอร์) (M=3.54, SD=1.17) และระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วยน้อย” จำนวน 1 ปัจจัย ได้แก่ การดื่มสุราและอบายมุข เช่น การพนัน หวย ฯลฯ (M=2.04, SD=1.08) ส่วนที่ 3 วิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อกวน ค่า Sig. นัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.1 หากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประมวลผลได้ ค่า Sig. มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.1 หมายถึง ตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามไม่มีความสัมพันธ์กัน หากประมวลผลได้ ค่า Sig. น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.1 หมายถึง ตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กัน โดยแบ่ง ข้อสมมติฐานไว้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินในบัญชีของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับจำนวนหนี้สินในบัญชีปัจจุบัน

ข้อ	ปัจจัยส่วนบุคคล	Sig.	ความสัมพันธ์
1	เพศ	0.712	ไม่มีความสัมพันธ์
2	อายุ	0.018	มีความสัมพันธ์
3	ระดับการศึกษา	0.000	มีความสัมพันธ์
4	สถานภาพ	0.248	ไม่มีความสัมพันธ์
5	อาชีพหลักในการเกษตร	0.625	ไม่มีความสัมพันธ์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยส่วนบุคคล	Sig.	ความสัมพันธ์
6	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.000	มีความสัมพันธ์
7	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ท่านต้องอุปการะเลี้ยงดู	0.001	มีความสัมพันธ์
8	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	0.000	มีความสัมพันธ์
9	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของท่านและครอบครัว	0.000	มีความสัมพันธ์
10	อายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์	0.000	มีความสัมพันธ์

จากตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบันของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล จำนวน 7 ปัจจัย ได้แก่ อายุ (Sig.=0.018), ระดับการศึกษา (Sig.=0.000), จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (Sig.=0.000), จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ท่านต้องอุปการะเลี้ยงดู (Sig.=0.001), รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (Sig.=0.000), ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของท่านและครอบครัว (Sig.=0.000) และอายุ การเป็นสมาชิกสหกรณ์ (Sig.=0.000) และปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบัน จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ เพศ (Sig.=0.712), สถานภาพ (Sig.=0.248) และอาชีพหลักในการเกษตร (Sig.=0.625)

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบันของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบัน

ข้อ	ปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ	Sig.	ความสัมพันธ์
1	สภาพทางสังคมที่ต้องสร้างภาพลักษณ์มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน	0.063	มีความสัมพันธ์
2	ระดับการศึกษาของท่านมีผลต่อการก่อหนี้	0.009	มีความสัมพันธ์
3	การรู้จักบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน (รับ-จ่าย) ทำให้การก่อหนี้ของท่านลดลง	0.011	มีความสัมพันธ์
4	การเสพสิ่งบันเทิงต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ ดนตรี ละครเวที สวรรค์ กีฬา ฯลฯ มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน	0.201	ไม่มีความสัมพันธ์
5	ความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างอุโบสถ ฯลฯ มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน	0.779	ไม่มีความสัมพันธ์
6	หากรายได้ในอนาคตของท่านจะเพิ่มขึ้น ท่านจะใช้จ่ายในปัจจุบันเพิ่มขึ้นด้วย	0.000	มีความสัมพันธ์
7	ผู้ที่มียาได้สูงมักจะมีเงินออมมากกว่าผู้ที่มียาได้น้อย	0.408	ไม่มีความสัมพันธ์
8	สินค้าเงินผ่อนมีแรงจูงใจให้ซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้น	0.000	มีความสัมพันธ์
9	การซื้อ รถยนต์/รถมอเตอร์ไซด์ ส่วนตัว คื้มค่ากว่าการใช้รถโดยสารสาธารณะ มีผลกระทบต่อการก่อหนี้ของท่าน	0.004	มีความสัมพันธ์
10	ท่านกู้ยืมเงินเพราะทำให้ท่านใช้จ่ายใช้สอยได้ง่ายขึ้นตามที่ท่านต้องการหรือในยามที่ฉุกเฉิน	0.000	มีความสัมพันธ์
11	ค่าครองชีพสูงขึ้น/สินค้ามีราคาแพงมากขึ้นมีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน	0.000	มีความสัมพันธ์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ	Sig.	ความสัมพันธ์
12	นโยบายการเมือง/รัฐบาล ทำให้กู้ยืมมากขึ้น เช่น นโยบายประกันพืชผล นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นโยบายพักชำระหนี้ ฯลฯ	0.023	มีความสัมพันธ์

จากตารางที่ 5 พบว่าปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ ที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบันของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล จำนวน 9 ปัจจัย ได้แก่ สภาพทางสังคมที่ต้องสร้างภาพลักษณ์มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน (Sig.=0.063), ระดับการศึกษาของท่านมีผลต่อการก่อหนี้ (Sig.=0.009), การรู้จักบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน (รับ-จ่าย) ทำให้การก่อหนี้ของท่านลดลง (Sig.=0.011), หากรายได้ในอนาคต ของท่านจะเพิ่มขึ้น ท่านจะใช้จ่ายในปัจจุบันเพิ่มขึ้นด้วย (Sig.=0.000), สินค้าเงินผ่อนมีแรงจูงใจให้ซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้น (Sig.=0.000), การซื้อ รถยนต์/รถมอเตอร์ไซด์ ส่วนตัว คู้มค่ากว่าการใช้รถโดยสารสาธารณะ มีผลกระตุ้นต่อการก่อหนี้ ของท่าน (Sig.=0.004), ท่านกู้ยืมเงินเพราะทำให้ท่านใช้จ่ายใช้สอยได้ง่ายขึ้นตามที่ท่านต้องการหรือในยามที่ฉุกเฉิน (Sig.=0.000), ค่าครองชีพสูงขึ้น/สินค้ามีราคาแพงมากขึ้นมีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน (Sig.=0.000) และนโยบายการเมือง/รัฐบาล ทำให้กู้ยืมมากขึ้น เช่น นโยบายประกันพืชผล นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นโยบายพักชำระหนี้ ฯลฯ (Sig.=0.023) และปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบัน จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ การเสพสิ่งบันเทิงต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ ดนตรี ละครเวที สวนสนุก กีฬา ฯลฯ มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน (Sig.=0.201), ความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างอุโบสถ ฯลฯ มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน (Sig.=0.779) และผู้ที่มีรายได้สูง มักจะมีเงินออมมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย (Sig.=0.408)

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบันของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบัน

ข้อ	ปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค	Sig.	ความสัมพันธ์
1	การศึกษาของบุตร	0.008	มีความสัมพันธ์
2	ความสะดวกสบายในชีวิต	0.000	มีความสัมพันธ์
3	ค่ารักษาพยาบาล/โรคประจำตัว	0.123	ไม่มีความสัมพันธ์
4	ปัญหาภัยพิบัติ (น้ำท่วม/ภัยแล้ง)	0.092	มีความสัมพันธ์
5	ความต้องการปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค)	0.268	ไม่มีความสัมพันธ์
6	ความต้องการทางด้านเทคโนโลยี (อุปกรณ์เครื่องจักร เครื่องมือ การเกษตร รถไถ รถแทรกเตอร์)	0.784	ไม่มีความสัมพันธ์
7	การดื่มสุราและอบายมุข เช่น การพนัน หวย ฯลฯ	0.816	ไม่มีความสัมพันธ์

จากตารางที่ 6 พบว่าปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค ที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบันของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ การศึกษาของบุตร (Sig.=0.008), ความสะดวกสบายในชีวิต (Sig.=0.000) และปัญหาภัยพิบัติ (น้ำท่วม, ภัยแล้ง) (Sig.=0.092) และปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/

อุปโภค ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบัน จำนวน 4 ปัจจัย ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล/โรคประจำตัว (Sig.=0.123), ความต้องการปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) (Sig.=0.268), ความต้องการทางด้านเทคโนโลยี (อุปกรณ์ เครื่องจักร เครื่องมือการเกษตร รถไถ รถแทรกเตอร์) (Sig.=0.784) และการดื่มสุราและอบายมุข เช่น การพนัน หวย ฯลฯ (Sig.=0.816)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล

สมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีสถานภาพสมรส อาชีพหลักในการเกษตร คือ ทำนา ส่วนใหญ่ไม่ประกอบอาชีพเสริมที่ไม่ใช่การเกษตร โดยในแต่ละครัวเรือนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ด้วยกัน 3 – 4 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท ทั้งนี้สมาชิกส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์มาแล้วมากกว่า 15 ปี – 20 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บริการสินเชื่อ โดยส่วนใหญ่มีหนี้ประเภทเงินกู้สามัญกับสหกรณ์อยู่ระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท เป็นหนี้กับสหกรณ์มากกว่า 15 ปี – 20 ปี สาเหตุหลักที่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ คือ เพื่อใช้ในการเกษตร

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบันของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิก ในครัวเรือนที่ท่านต้องอุปการะเลี้ยงดู รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของท่านและครอบครัว และอายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออม หนี้สิน ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อหนี้และความต้องการกู้ของครัวเรือนเกษตร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนเกษตร ประกอบด้วย รายได้เงินสดของครัวเรือน ทรัพย์สินหรือความมั่งคั่งของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนที่พึ่งพิง และภูมิภาคของครัวเรือน

2.2 ปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ ที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบันของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ สภาพทางสังคมที่ต้องสร้างภาพลักษณ์มีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน ระดับการศึกษาของท่านมีผลต่อการก่อหนี้ การรู้จักบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน (รับ-จ่าย) ทำให้การก่อหนี้ของท่านลดลง หากรายได้ในอนาคตของท่านจะเพิ่มขึ้น ท่านจะใช้จ่ายในปัจจุบันเพิ่มขึ้นด้วย สินค้าเงินผ่อนมีแรงจูงใจให้ซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้น การซื้อ รถยนต์/รถมอเตอร์ไซด์ ส่วนตัว ค่อนข้างดีกว่าการใช้รถโดยสารสาธารณะ มีผลกระทบต่อการก่อหนี้ของท่าน ท่านกู้ยืมเงินเพราะทำให้ท่านจับจ่ายใช้สอยได้ง่ายขึ้นตามที่ท่านต้องการหรือในยามที่ฉุกเฉิน ค่าครองชีพสูงขึ้น/สินค้ามีราคาแพงมากขึ้นมีผลต่อการก่อหนี้ของท่าน และนโยบายการเมือง/รัฐบาล ทำให้กู้ยืมมากขึ้น เช่น นโยบายประกันพืชผล นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นโยบายพักชำระหนี้ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริณา โภคาพานิชย์ และ สัญญา เคนาภูมิ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกรอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกรอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย คือ ด้านการขยายฐานะทางสังคม ด้านค่านิยมใหม่ ด้านบริโภคนิยม ด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และด้านการดูแลของครอบครัว

2.3 ปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค ที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สหกรณ์ในปัจจุบันของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ การศึกษาของบุตร ความสะดวกสบายในชีวิต และปัญหาภัยพิบัติ (น้ำท่วม, ภัยแล้ง) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทรินทร์ มาบุญ และ พัทรี สุริยะ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรภูเวียง จำกัด จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอก เช่น ภาวะสิ่งแวดล้อมหรือภัยธรรมชาติ และภาวะความอุดมสมบูรณ์ของที่ดิน มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านค่านิยมและทัศนคติ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล กล่าวคือ เมื่อสมาชิกสหกรณ์มีความคิด ความชอบ ความเชื่อ พฤติกรรม และสิ่งอื่นที่คนในสังคมเห็นว่ามีความสำคัญ มีความสำคัญ จึงยึดถือมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติเพื่อให้อยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้ โดยไม่ได้คำนึงถึงสถานะความเป็นอยู่และสถานะทางเศรษฐกิจของตัวสมาชิกเอง จึงทำให้สมาชิกต้องกู้หนี้ยืมสิน นำเงินในอนาคตมาใช้จ่ายใช้สอยเพื่อให้สามารถเข้ากับสังคมที่สมาชิกต้องการได้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้สหกรณ์การเกษตรให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สมาชิกเพื่อปรับแนวความคิดทัศนคติใหม่ รวมทั้งให้คำแนะนำเรื่องการบริหารเงินเพื่อให้สมาชิกได้ใช้ชีวิตในอนาคตได้อย่างมีความสุขต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเขตพื้นที่นอกเหนือจากในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดปริมณฑล เช่น ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อให้ทราบถึงสถานะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในภาพรวมระดับประเทศ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เช่น สถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา Covid-19

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2560). ผลการดำเนินงานสหกรณ์ ประจำปี 2560. ค้นจาก <https://www.cad.go.th>
- _____. (2560). สารสนเทศความรู้ทางการเงินสหกรณ์การเกษตร ประจำปี 2560. ค้นจาก <https://www.cad.go.th>
- พัชรินทร์ มาบุญ และ พัชร สุริยะ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรภูเวียง จำกัด จังหวัดขอนแก่น. ค้นจาก <https://ag2.kku.ac.th>
- ศิริณา โกคาพานิชย์ และ สัญญา เคนาภูมิ. (2560). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกรอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่ายการออมหนี้สิน ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อหนี้และความต้องการกู้ยืมของครัวเรือนเกษตรกร. ค้นจาก <http://www.oae.go.th>
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร. (2555). แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556 – 2575) (Online). <http://www.bangkok.go.th>
- Sanguanwongse, V., Kikuchi, P., & Seemanon, K. (2019). Debt Analysis of Agricultural Cooperative members in Thailand. *International Journal of Novel Research in Marketing Management and Economics*, 6(1), 53 – 59.
- _____. (2018). Debt Analysis of Credit Union Cooperatives Member in Thailand. *The ICA2018 Research Conference*, 205.